

UŽSIENIO KALBA (ANGLŲ)

Vertinimo instrukcija
(pakartotinė sesija)

2016 m. valstybinio brandos egzamino užduoties vertinimo instrukcija

I. LISTENING PAPER (25 points)

Part 1 (Total 10 points, 1 point per item)

1. B
2. B
3. A
4. C
5. C
6. A
7. B
8. C
9. A
10. C

Part 2 (Total 4 points, 1 point per item)

11. C
12. B
13. A
14. B

Part 3 (Total 5 points, 1 point per item)

15. C
16. F
17. B
18. G
19. E

Part 4 (Total 6 points, 1 point per item)

20. holy / holly
21. unconscious / unconsious
22. creativity
23. borrowing
24. lego / Lego
25. verbed

II. READING PAPER (25 points)**Part 1 (Total 4 points, 1 point per item)**

- 26. F
- 27. B
- 28. C
- 29. E

Part 2 (6 points)

- 30. trend
- 31. number
- 32. value
- 33. share
- 34. looks
- 35. far

Part 3 (Total 7 points, 1 point per item)

- 36. C
- 37. F
- 38. G
- 39. E
- 40. H
- 41. B
- 42. D

Part 4 (8 points)

- 43. infrastructure
- 44. discussion
- 45. contribute
- 46. glow
- 47. valuable
- 48. roam
- 49. demand
- 50. support

III. WRITING PAPER (40 points)**Letter (10 points)**

You have received a letter from your friend Tom who is participating in the project 'Popular School Trips in the Baltic States'. He has asked you to describe one of your school trips. Write a letter to him. In your reply:

- write where you travelled;
- describe what you did during the trip;
- explain why you liked / disliked your school trip (give at least two reasons).

You should write at least **80 words**. Please count the number of words and write the word count in the space below the letter.

Turinys:

- Visa užduoties atliktis vertinama 0 taškų, jei teksto turinys neatitinka nurodytos temos / situacijos.
- Laiške būtinai reikia **pateikti** dvi priežastis **ir paaiškinti** kodėl patiko reklama/skelbimas.

Struktūra:

- Tinkamai įformintas laiškas turi turėti laiško baigiamąjį sakinį (angl. *closing statement*, e. g. *I can't wait to hear from you*) ir atsisveikinimo frazę (angl. *signing off*, e. g. *Yours,*).

Asmeninio laiško vertinimo skalė (10 taškų)**PRITAIKYTA 2016 M. UŽDUOČIAI**

Apimtis: ne mažiau kaip 80 žodžių.

Kriterijai	Taškai	Aptartys
Turinys	4	- Tinkamai realizuotos visos užduotyje nurodytos komunikacinės intencijos. - Laisvai ir išsamiai perteikiama informacija, pasakojama ar apibūdinama. - Mintys rišlios (koherentiškos).
	3	- Dauguma komunikacinių intencijų realizuotos sėkmingai. - Informacija dažniausiai perteikiama tiesmukai ir paprastai. - Mintys gana rišlios.
	2	- Dauguma komunikacinių intencijų realizuotos, bet ne visada sėkmingai. - Informacija perteikiama gana apibendrintai, dažnai nepakanka detalių, todėl ją galima įvairiai interpretuoti. - Kai kurios mintys nerišlios.
	1	- Komunikacinės intencijos realizuotos tik iš dalies. Pasitaiko esminių nukrypimų nuo temos. - Pasitaiko paminėtų, bet neišplėtotų intencijų. - Mintis gali būti sunku suprasti dėl nepakankamo rišlumo.
	0	- Užduoties tikslas nepasiektas. - Komunikacinės intencijos iš esmės nerealizuotos. - Minčių raiška netiksli ar nepakankama, mintys nerišlios.
Teksto struktūra. Forma	3	- Turinys išdėstytas nuosekliai ir logiškai. - Teksto siejimo žodžiais pavieniai elementai veiksmingai jungiami į rišlią minčių seką. - Laiškas tinkamai suskirstytas į pastraipas ir įformintas.
	2	- Beveik visas turinys išdėstytas nuosekliai ir logiškai. - Teksto siejimo žodžiais pavieniai elementai jungiami į grandininę seką. - Kai kur skirstymas į pastraipas netinkamas. Gali pasitaikyti įforminimo trūkumų.
	1	- Turinys išdėstytas nenuosekliai. - Teksto siejimo žodžių vartojama per daug arba per mažai, gali būti klystama (teksto siejimo žodžiai vartojami netinkamai). - Skirstymas į pastraipas netinkamas, pasitaiko įforminimo trūkumų.

Kriterijai	Taškai	Aptartys
	0	- Turinys išdėstytas nenuosekliai. - Teksto siejimo žodžiai vartojami mechaniškai, dažnai netinkamai ir (arba) išvis nevartojami. - Teksto struktūra ir įforminimas netinkami.
Leksinių ir gramatinių formų bei struktūrų įvairovė ir taisyklingumas, rašyba ir skyryba. Registras	3	- Žodyno mokama užtektinai, kad pavyktų pakankamai tiksliai perteikti informaciją ir savo mintis tiek konkrečiomis, tiek abstrakčiomis (pvz., kultūrinėmis) temomis. - Vartojamos tiek paprastos, tiek sudėtingesnės leksinės ir gramatinės struktūros. - Pasitaiko klaidų, ypač vartojant sudėtingesnes struktūras, bet visuomet aišku, kas norėta pasakyti. - Nuosekliai laikomasi užduotį atitinkančio registro.
	2	- Žodyno pakanka užduotyje nurodytiems dalykams perteikti bendrais bruožais, tačiau jo kartais trūksta detalėms apibūdinti. - Vyrauja paprastos leksinės ir gramatinės struktūros, bet pasitaiko ir viena kita sudėtingesnė struktūra ar retesnis žodis. - Pasitaiko klaidų vartojant tiek sudėtingesnes, tiek paprastesnes struktūras, bet visuomet aišku, kas norėta pasakyti. - Bandoma laikytis užduotį atitinkančio registro.
	1	- Žodynas ribotas, jo pakanka tik kai kuriems dalykams perteikti, bet pritrūksta detalėms. - Vartojamos tik paprastos leksinės ir gramatinės struktūros. - Daroma daug įvairių klaidų, bet iš esmės mintis suprasti galima. - Registro nepaisoma.
	0	- Žodyną sudaro pavieniai pagrindiniai žodžiai ir frazės, jų nepakanka užduočiai atlikti. - Vartojamos tik paprastos struktūros ir bendros frazės, jos dažnai kartojasi. - Daroma daug klaidų, dėl kurių mintys beveik nesuprantamos. - Registro nepaisoma.
Iš viso taškų	10	

Laiške, jei teksto apimtis mažesnė negu 80 žodžių, t. y.:

79–75 ž. – taškai nenuimami;

74–57 ž. – atimamas 1 taškas (iš bendros taškų sumos);

56–40 ž. – atimami 2 taškai;

mažiau negu 40 ž. – užduotis vertinama 0.

Essay (15 points)

You are going to write an essay on the following topic:

**Advertising is a fast growing industry.
Is this a positive or negative development?**

*In your essay, give at least **two arguments** to support your opinion.*

*You should write at least **180 words**. Please count the number of words and write the word count in the space below the essay.*

Turinys:

- Visa užduoties atliktis vertinama 0 tašku, jei teksto turinys neatitinka nurodytos temos / situacijos.
- Rašinio įžangoje kandidatas turi pateikti tezės teiginį (angl. *thesis statement*), kuris atsako į klausimą “is this a positive or negative development”
- Dėstymo dalyje kandidatas gali pateikti argumentų UŽ ir / arba PRIEŠ. Dėstyme gali būti daugiau negu dvi pastraipos, bet visos turi būti tinkamai išplėtos.
- Kandidatai gali plėtoti rašinio temą aptardami:
 - teigiamą arba neigiamą turizmo plėtros poveikį (pvz., ekonomikai, ekologijai, kultūrai ir pan.);
- Išvadose kandidatas kitais žodžiais išreiškia savo nuomonę (angl. *restatement of the thesis statement*) ir apibendrina savo mintis.

Struktūra:

- Teksto rišlumas kuriamas ne tik sakinio pradžioje vartojant dažniausius jungtukus (*firstly, secondly, to sum up* ir pan.). Pastraipa gali prasidėti teiginiu, kuris vėliau sėkmingai plėtojamas vartojant teksto siejimo žodžius tarp sakinių.

Rašinio / esė vertinimo skalė (15 taškai)**PRITAIKYTA 2016 M. UŽDUOČIAI**

Apimtis: ne mažiau kaip 180 žodžių.

Kriterijai	Taškai	Aptartys
Turinys	6	- Visas turinys atitinka temą. Į temą atsakoma išsamiai. - Mintys formuluojamos aiškiai, pakanka detalių. Pagrindinės mintys išplečiamos ir grindžiamos tinkamomis detalėmis bei pavyzdžiais.
	5	<i>Atliktis atitinka dalį 6 taškų aptarčių ir dalį 4 taškų aptarčių.</i>
	4	- Beveik visas turinys atitinka temą. Į temą atsakoma gana išsamiai. - Mintys beveik visada formuluojamos aiškiai. Pagrindinės mintys dažniausiai išplečiamos ir grindžiamos detalėmis bei pavyzdžiais. Kai kurios detalės ar pavyzdžiai gali būti netinkami.
	3	<i>Atliktis atitinka dalį 4 taškų aptarčių ir dalį 2 taškų aptarčių.</i>
	2	- Didesnė dalis turinio atitinka temą, gali pasitaikyti nukrypimų nuo temos. - Mintys formuluojamos apibendrintai, kartais netiksliai, tačiau jos iš esmės yra suprantamos. Pasitaiko minties trūkių. Pagrindinės mintys gali būti painiojamos su jas pagrindžiančiomis detalėmis ar pavyzdžiais.
	1	- Mažesnė dalis turinio atitinka temą, esama ryškių nukrypimų nuo temos. - Mintys gali būti nerišlios. Detalės ir pavyzdžiai dažnai netinkami arba jų akivaizdžiai stokojama.
	0	- Visas turinys neatitinka temos arba mintys formuluojamos nesuprantamai, jos padrikos. - Detalės ir pavyzdžiai netinkami ar jų nėra.
Teksto struktūra	4	- Turinys dėstomas logiškai ir nuosekliai. Visuomet išryškinamos svarbiausios mintys ir jas pagrindžiančios detalės. - Veiksmingai vartojami įvairūs teksto siejimo žodžiai ir aiškiai parodomas minčių sąsajos. - Tekstas tinkamai suskirstytas į pastraipas.
	3	- Turinys beveik visada dėstomas logiškai ir nuosekliai. Beveik visuomet išryškinamos svarbiausios mintys ir jas pagrindžiančios detalės. - Vartojama teksto siejimo žodžių, parodomas minčių sąsajos, bet ne visada veiksmingai. - Tekstas tinkamai suskirstytas į pastraipas.
	2	- Turinio loginė seka dažnai nenuosekli. Svarbiausios mintys ne visada tinkamai išryškinamos. - Pavieniai elementai dažniausiai jungiami į grandininę minčių seką, gali pasitaikyti ir nesusietų minčių. - Skirstymas į pastraipas suprantamas, bet ne visada tinkamas.
	1	- Turinys dėstomas gana padrikai, sunku įžvelgti loginę seką ir pagrindinių minčių dėstymo nuoseklumą. - Teksto siejimo žodžių vartojama per daug, per mažai arba jie vartojami iš esmės klaidingai.

Kriterijai	Taškai	Aptartys
		- Skirstymas į pastraipas dažnai netinkamas arba tekstas nesuskirstytas į pastraipas.
	0	- Loginė teksto seka netinkama. - Teksto siejimo priemonės vartojamos netinkamai. - Tekstas į pastraipas nesuskirstytas arba tai daroma netinkamai.

Kriterijai	Taškai	Aptartys
Leksinių ir gramatinių formų bei struktūrų įvairovė ir taisyklingumas, rašyba ir skyryba. Registras	5	<ul style="list-style-type: none"> - Bendrasis ir teminis žodynas platus, kalbinė raiška įvairi. Laisvai perfrazuojama siekiant išvengti kartojimosi. - Dažnai vartojami retesni žodžiai ir sudėtingesnės leksinės ir gramatinės struktūros. - Tinkamai vartojamas neutralus (arba pusiau oficialus) registras. - Pasitaiko atlikties klaidų ir riktų vartojant sudėtingesnes struktūras, tačiau visada aišku, kas norėta pasakyti. Rašyba ir skyryba gana taisyklingos, pavienės klaidos netrukdo suprasti minties.
	4	<ul style="list-style-type: none"> - Bendrasis ir teminis žodynas gana platus. Kartais bandoma perfrazuoti siekiant išvengti pasikartojimo, bet gali pasitaikyti klaidų. - Vartojami retesni žodžiai ir sudėtingesnės leksinės ir gramatinės struktūros. - Tinkamai vartojamas neutralus (arba pusiau oficialus) registras. - Pasitaiko atlikties klaidų ir riktų, dažniausiai vartojant sudėtingesnes struktūras, kai kurios kartojasi, tačiau visada aišku, kas norėta pasakyti. Rašyba ir skyryba gana taisyklingos, pavienės klaidos netrukdo suprasti minties.
	3	<ul style="list-style-type: none"> - Bendrasis ir teminis žodynas pakankamai platus, tačiau dėl žodyno spragų ne visuomet tiksliai išreiškiama mintis ar apibūdinama detalė. - Vyrauja kasdienė leksika, pasitaiko vienas kitas retesnis žodis ar sudėtingesnė leksinė ir gramatinė struktūra. - Pasitaiko nedidelių formulavimo klaidų, tačiau jos iš esmės nepažeidžia neutralaus (ar pusiau oficialaus) registro vientisumo. - Daroma ne tik atlikties, bet ir kompetencijos klaidų, ypač vartojant sudėtingesnes struktūras. Vartojant paprastas struktūras pasitaiko riktų. Daroma gana daug rašybos ir (ar) skyrybos klaidų. Klaidos netrukdo suprasti, kas norėta pasakyti.
	2	<ul style="list-style-type: none"> - Žodyno pakanka, kad pavyktų paaiškinti svarbiausius dalykus. Dėl žodyno spragų gali nepavykti tiksliai išreikšti vienos kitos minties ar apibūdinti detalių. - Iš esmės apsiribojama dažniausia kasdiene leksika, vyrauja paprastos leksinės ir gramatinės struktūros, gali pasitaikyti vienas kitas retesnis žodis ar sudėtingesnė leksinė ir gramatinė struktūra. - Ne visada laikomasi neutralaus (ar pusiau oficialaus) registro, pasitaiko kelių skirtingų registrų žodžių. - Daroma atlikties ir kompetencijos klaidų vartojant tiek sudėtingas (jei jų yra), tiek paprastas struktūras. Daroma daug rašybos ir (ar) skyrybos klaidų. Dėl klaidų kartais gali būti sunku suprasti mintį.
	1	<ul style="list-style-type: none"> - Žodynas ribotas. Jo pakanka kai kuriems pagrindinėms asmeninėms mintims reikšti, tačiau dėl akivaizdžių žodyno spragų gali nepavykti apibūdinti detalių ir išreikšti kai kurių minčių. - Vyrauja paprastas kasdienis žodynas, bendros frazės bei paprastos leksinės ir gramatinės struktūros. - Registro raiška nenuosekli arba nepakankama. Dažnai vartojami registro požiūriu atsitiktiniai žodžiai. - Daroma daug atlikties ir kompetencijos klaidų vartojant paprastas leksines ir gramatinės struktūras, taip pat daug rašybos ir (ar) skyrybos klaidų. Klaidos nuolat trukdo suprasti, kas norėta pasakyti.
0	<ul style="list-style-type: none"> - Žodynas labai ribotas arba nepakankamas, norint įvertinti tekstą pagal šį kriterijų. - Žodyną sudaro paprasti dažniausi pavieniai žodžiai ir frazės. - Painiojama skirtingų registrų leksika, neatsižvelgiama į žodžių stilistinius ypatumus arba registras yra netinkamas. - Dėl labai dažnų atlikties ir kompetencijos klaidų sunku suprasti, kas norėta pasakyti. 	
Iš viso taškų	15	

Rašinyje, jei teksto apimtis mažesnė negu 180 žodžių, t. y.:

179–171 ž. – taškai nenuimami;

170–144 ž. – atimamas 1 taškas (iš bendros taškų sumos);

143–117 ž. – atimami 2 taškai;

116–90 ž. – atimami 3 taškai;

mažiau negu 90 ž. – užduotis vertinama 0.

Pastaba vertinant rašymo testo užduotis:

- Pasikartojančios to paties tipo klaidos laikoma viena klaida.

Klaidų žymėjimo simboliai rašymo užduotyse

Kriterijus	Simbolis	Klaidų žymėjimo simbolių paaiškinimai
Turinys	rel	angl. <i>content (ir)relevance</i> , nukrypimai nuo turinio, užduoties neatitinkantis tekstas.
Teksto struktūra	org	angl. <i>organisation</i> , taip žymimos visos teksto siejimo priemonių vartojimo klaidos: netinkamas pastraipų skirstymas, kohezijos (teksto rišlumo) klaidos.
Registras	reg	angl. <i>register</i> , neleistini registro vientisumo pažeidimai.
Leksinių ir gramatinių formų bei struktūrų taisyklingumas	gr	angl. <i>grammatical error</i> , visos gramatinės klaidos: veiksmažodžių laikai, prielinksniai, artikkeliai, įvardžiai, veiksnio-tarinio derinimas, vienaskaitos / daugiskaitos klaida, žodžių tvarka, kalbos dalis, supinklinta gramatinė raiška ir t. t.
	voc.	angl. <i>lexical error</i> , visos leksinės klaidos: kolokacijos, žodžių reikšmės klaidos, frazinių veiksmažodžių klaidos, neteisingai vartojamas žodis, trūksta žodžio, nereikalingas žodis, supinklinta leksinė raiška ir pan.
Rašyba ir skyryba	sp	angl. <i>spelling</i> , rašybos klaidos ir <i>capitalisation</i> , didžiųjų raidžių rašymas, neteisingas apostrofo įrašymas (pvz. žodyje <i>can't n</i> ir <i>t</i> raidės sujungiamos).
	p	angl. <i>punctuation</i> , skyrybos klaidos.
	~	angl. <i>same mistake</i> , pasikartojančios klaidos.

KLAUSYMO TESTO TEKSTAI

Part 1. You will hear people speaking in five different situations. For questions 1-10, choose the correct answer, A, B or C. There is an example (0). You will hear each situation twice. You now have 1 minute to look at the questions.

EXAMPLE (ZERO)

W: So, what are you going to do this summer?

M: I'll go on holiday for a week. What about you?

W: Oh, I'm going to Scotland to work in a youth hostel.

M: Really?

W: Well, the work won't be very interesting. It'll be mostly cooking and working on reception. But I'll work from seven till ten in the morning and five till nine in the evening, so I'll have plenty of time to go walking.

M: That sounds fun! How did you find out about it? I should find a job too.

W: I read about it in a book called 'Work Around Britain'. I'll lend it to you.

M: Thanks.

ONE

Happy Monday, everybody. The weather is going to be chilly and windy, best to stay inside. If you do have to go out early this morning, take extra care because ice is a concern. Tuesday is sunny but colder at about – 5° C. Clouds move in late Tuesday evening and there could be a few snow or rain showers. And on Wednesday night anything that falls will freeze.

TWO

W: So, what did you think about it?

M: Well, overall, the story was a little unusual, I have to admit. How believable is a plot about a captain who navigates his spaceship to a galaxy and meets a race of frog people?

W: Ah, I thought it was fantastic. I mean, the acting wasn't bad. Especially the ship's doctor, he was amazing. It was so cool when he brought the captain back to life.

M: That was pretty realistic, but then the rest of the movie just went from bad to worse.

W: How do you know? You were sleeping.

THREE

Dress to impress, but don't let a fashion error cost you a job.

It takes seconds for a stranger to formulate a positive or negative opinion of you based on your appearance alone.

For both men and women, casual trousers and blazers can be mixed and matched. Make sure your shoes are polished and comfortable. When we are physically comfortable, we feel more confident. So your employer will view you as someone professional.

FOUR

The Inspire Kids organisation is expanding and planning to open new centres and needs helpers to work in its many after school clubs. If you are good at music, drama or sports, you will share this with the children. You must be over 18 to work for *Inspire Kids*. If you're not 18, perhaps you can help to raise money, because *Inspire Kids* always needs to buy more equipment.

FIVE

I'm not a fan of them because I find it rather depressing to see all those poor creatures in their cramped cages looking miserable through the bars. However, my children were really insistent on going there as they'd seen some advert on TV. So, they made me take them there. Kids love all those fun attractions, but I was afraid of what I might see, but I have to admit they've changed a lot since I was a kid, and I actually really enjoyed it.

That is the end of Part One. Now turn to Part Two.

Part 2. You will hear a conversation with an urban artist. For questions 11-14, choose the correct answer, A, B or C. There is an example (0). You will hear the recording twice. You now have 30 seconds to look at the questions.

You once said that your occupation affected your attitude to life. What did you mean?

I'm a potter, which seems like a fairly humble vocation. I know a lot about pots. One of the things that really excites me in my artistic practice and being trained as a potter is that you very quickly learn how to make great things out of nothing. I feel like, as a potter, you also start to learn how to shape the world.

So what kinds of projects did you start?

Just to give you a little bit of context, the neighborhood that I live in is Grand Crossing in Chicago. There are lots of abandoned buildings that people no longer know what to do with. So, I thought, is there a way that I could start to think about these buildings as an extension or an expansion of my artistic practice? And that if I was thinking along with other creatives – architects, real estate financing people – that together might be able to think about the reshaping of cities.

So I bought a building. It was really affordable. We made it as beautiful as we could to try to just get some activity happening on my block. Once I bought the building for about 18,000 dollars, I didn't have any money left. So I started sweeping the building as a kind of performance. This is performance art, and people would come over, and I would start sweeping. Because the broom was free and sweeping was free. It worked out. But we would use the building, then, to stage exhibitions, small dinners. One house turned into a few houses, and we always tried to suggest that not only is creating a beautiful vessel important, but the contents of what happens in those buildings is also very important.

That's so interesting. And how can you make sure that the projects you've created are actually for the disadvantaged?

For example, in Chicago, we converted an amazing building which had become abandoned into what we call Black Cinema House. 'Black Cinema House' was an opportunity in the hood to screen films that were important to the folk who lived around me, that if we wanted to show an old African - American focused film, we could. If we wanted to show a great comedy 'Car Wash', we could! That would be awesome.

So how do you think people can do this in their own city?

One of the things I've found that's really important is giving thought to not just the kind of individual project, like an old house, but what's the relationship, for instance, between an old house and a local school. If I were a traditional developer, I would think, "What are the businesses that I want to grow here? And then, are there people who live in this place who want to grow those businesses with me?" Because I think it's not just a cultural space or housing; there has to be the recreation of an economic core.

It makes perfect sense to me. Thank you so much for being here with us today.

That is the end of Part Two. Now turn to Part Three.

Part 3. You will hear students' views why they join social network sites. For questions 15–19, match the extracts that you hear with statements A–G. There is one statement that you do not need to use. There is an example (0). You will hear the recording twice. You now have 30 seconds to look at the questions.

Example 0

No one likes to be alone. This is why we join clubs and civic organizations. Social media allows us to be part of community, not dictated by space or location, and, in general, they tend not to be exclusive, nor do they have insurmountable barriers to entry. We can even be part of multiple communities that might not normally mesh well.

Speaker 1

One criticism of the digital age is that we are sitting in front of our computer screens, isolated from the world. Even if this is true, social media allows us various levels of social interaction, even from the comforts of our own home. We can meet and interact with people from all over the world, and yes, even build friendships. Many of my strongest friendships are with people I originally met through social networks.

Speaker 2

When you interact with others and businesses online, it doesn't matter who you are or what you look like. In many ways, social media CAN be colour-blind. Online, you're theoretically just the same as the CEO of a famous company. Your weight, appearance, clothing.. none of these matter as much as they do in, 'the real world'.

Speaker 3

Social media platforms have given me the tools to re-connect with people I went to school with. Some of them weren't even really close friends at the time, but via social media, we connect in new and interesting ways. These kinds of relationships can be very rewarding because the cliques that kept us apart in high school or college have diminished, and just the fact that we went to school together is a reason for us to connect.

Speaker 4

Social media is a great tool for facilitating the fame of the little guy. I love watching my friends create something wonderful, and then get it funded online. Tapping into the power of online word of mouth allows us the chance to succeed on our own terms, and gives us an outlet for our creative efforts, while expending far less in personal resources.

Speaker 5

Through social media we can express our opinion with the chance of being heard. I have friends who are shy in person, but you would never know it from how they interact on Twitter and Facebook. They might be uncomfortable speaking up in a crowd, but online they are free to speak their minds.

That is the end of Part Three. Now turn to Part Four.

*Part 4. You will hear a linguist who creates dictionaries talking about making up new words. For questions 20-25, complete the sentences. You may write **one** word only. Write the word exactly as you hear it. There is an example (0). You will hear the recording twice. You now have 30 seconds to look at the questions.*

I'm a lexicographer and try to put all the words possible into the dictionary. Do not be afraid to make up your own words. My job is not to decide what a word is; that's your job.

English teachers and the majority of dictionary publishers will tell you that you can't. They'll bring out the dictionary and show you that the word isn't there, therefore, it doesn't exist. The people who love dictionaries like to present these massive tomes as an unquestionable authority, just slightly less than holy. But they're not. A dictionary is just a book, a product, though, you must be careful. Every new word must be crafted. It has to have a purpose, a need. A new word cannot be created with a fisted bash to a keyboard.

Now, sometimes when speakers are trying to decide whether a word is good or bad, they don't really have a good reason. So they say something like, "Because grammar rules!" Actually if you're a native or good speaker of a language, it's the unconscious rules that you follow when you speak that language.

Now, sometimes people use rule-based grammar to discourage people from making up words. And I think that is, well, stupid. So, for example, people are always telling you, "Be original, make new music, do art, invent things, science and technology." But when it comes to words, they're like, "Don't! No." Creativity stops right here. Words are great. We should have more of them. I want you to make as many new words as possible. And I'm going to tell you some ways that you can use to make new words in English.

The first way is the simplest way. Basically, steal bits from other languages, like everyone else did. Linguists call this borrowing, but the words are not given back, so some people call it stealing. We usually take words for things that we like, such as delicious food. We took 'caramel' from French.

So, another way that you can make words in English is by squishing two other English words together. This is called 'compounding'. Words in English are like Lego: if you use enough force, you can put any two of

them together. We do this all the time in English: Words like ‘heartbroken’, ‘bookworm’, ‘sandcastle’ these are all examples.

You can also make words by changing how they operate. This is called functional shift. You take a word that acts as one part of speech, and you change it into another part of speech. ‘Friend’ used to be a noun and then we verbed it. It could be done with almost any word in English. You can also take adjectives and make them into nouns. ‘Commercial’ used to be an adjective and now it’s a noun.

Why should you make words? You should make words because every word is a chance to express your idea and get your meaning across.